

2017-08-09

Dnr Forte 2017-01556:1

Dnr U2017/00732/F

**Remissvar: Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning (SOU2017:10)**

**Sammanfattning:**

**Forte tillstyrker förslaget om bildande av en oberoende nämndmyndighet som har ansvar för utredning av misstänkta fall av oredlighet i forskning.**

**Forte ställer sig bakom den definition av oredlighet i forskning som föreslås**

**Forte menar att alla forskningsutförare, även inom den privata sektorn, bör ingå i systemet för utredning om oredlighet i forskning**

**Forte tillstyrker förslaget om att i lagen tydliggöra både den enskilde forskaren och forskningsutförarens ansvar för att god forskningssed upprätthålls.**

**Forte menar att det redan finns uppförandekoder formulerade, i Sverige och av internationella organ, och att något särskilt uppdrag att formulera en ny nationell sådan inte behövs.**

Som forskningsfinansierare är Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) mycket angeläget att den forskning som rådet stödjer följer god forskningssed, och ansvaret för detta vilar huvudsakligen på den enskilde forskaren. Det lärosäte där forskaren verkar har naturligtvis yttersta ansvar för den forskning som bedrivs vid lärosätet. Frågor om så kallad oredlighet i forskning har fått ökad uppmärksamhet på senare år, och det är angeläget med tydliga och rättssäkra utredningar om misstänkta fall av oredlighet i forskning.

Enligt nuvarande regelverk har universitet och högskolor själva ansvar för utredning efter anmälan om misstänkt oredlighet i forskning vid det egna lärosätet. För andra forskningsutförare (exempelvis företag) finns ingen reglering alls. Behovet av en central oberoende instans för att utreda fall av misstänkt oredlighet i forskning har påpekats sedan länge, då nuvarande system av många uppfattats otillfredsställande. Forte ser därför positivt på utredningens huvudsakliga förslag att bilda en oberoende instans, kallad oredlighetsnämnden, med uppgift att sköta utredningarna.

Förslaget att det nya organet är en nämndmyndighet är rimligt, och benämningen "Oredlighetsnämnden" naturlig. Forte tillstyrker också huvuddragen i det handläggningssystem som föreslår – att lärosäten är skyldiga att anmäla misstänkta fall till nämnden, att enskilda forskare kan anmäla, att det ska föreligga skyldighet att lämna uppgifter som behövs i utredningen, och förfarandet vid handläggning av ärenden. Enligt förslaget ska de statliga forskningsfinansiärerna få i uppdrag att finna gemensamma riktlinjer om hur vi ska agera då fall av oredlighet misstänks eller konstateras av nämnden, vilket Forte tycker är rimligt.

Utredningen föreslår en definition av oredlighet i forskning, för att det ska vara tydlig vilka fall nämnden har ansvar för att utreda, och Forte ställer sig bakom den föreslagna definitionen.

Enligt förslaget ska bara statliga lärosäten, liksom andra statliga eller kommunala myndigheter eller bolag som bedriver forskning ingå i systemet. Ett resonemang förs om även privata forskningsutförare – företag, organisationer och stiftelser – ska ingå i systemet och att misstanke om oredlighet i forskning som bedrivs av dessa skulle kunna granskas av oredlighetsnämnden. Utredningen landar i att dessa inte bör ingå i systemet, huvudsakligen då det skulle innebära ett för stort ingrepp i näringsfriheten. Forte har svårt att förstå den avvägningen, då utredningen också för fram argumentet att all forskning ska ske enligt god sed, och att all forskning bör behandlas lika oavsett vem som utför den. Forte menar att ett system för granskning och utredning av misstänkt oredlighet i forskning bör vara generellt, och inte begränsas till vissa typer av forskningsutförare. För upprätthållande av allmänhetens förtroende för forskning är det angeläget att regelverk och granskningsrutiner gäller för all typ av forskning, oberoende av vem som är huvudman för forskningen.

Utredningen föreslår att Vetenskapsrådet får i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer ta fram en "svensk nationell uppförandekod" för god forskningssed. Utredningen nämner att det redan finns ett antal dokument som utvecklar och förklarar vad god forskningssed innebär. Man nämner en skrift som finns på Vetenskapsrådet, och att det finns internationella koder som tagits fram av exempelvis Science Europe där svenska forskningsfinansiärer ingår. Vidare har olika vetenskapliga samfund egna uppförandekoder, då olika typer av frågor kan aktualiseras vid olika typer av forskning, exempelvis om djurförsök, försök på människa, registerforskning, etc bedrivs. Forte ser därför inte behov av "en svensk nationell uppförandekod" enligt förslaget. Ett mjukare förslag om att Vetenskapsrådet ges i uppdrag att se över och förankra den redan existerande skriften vore en mer rimlig hantering för att öka medvetenheten och skapa konsensus i forskarsamhället.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Ethel Forsberg efter föredragning av huvudsekreterare Peter Allebeck.



Ethel Forsberg  
Generaldirektör